

2017-06-08
Ku2017/01469/D**Kulturdepartementet**Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram en nationell vägledning för socialtjänstens arbete med återvändare m.fl.

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att fram en nationell vägledning för socialtjänstens arbete med enskilda individer och familjer som återvänder från strider för våldsbejakande extremistiska grupper i utlandet.

Vägledningen ska även utgöra ett stöd till socialtjänsten i ärenden som rör individer som är involverade i andra våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige och dessa individers närstående. I genomförandet av uppdraget ska ett barnrätts- och jämställdhetsperspektiv beaktas.

Den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Ju2014:18), Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska bistå med sakkunskap och stödja Socialstyrelsen i sitt uppdrag. Socialstyrelsen ska även samverka med Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse, Barnombudsmannen och Sveriges Kommuner och Landsting. Synpunkter ska också inhämtas från de organisationer som arbetar med målgrupperna för uppdraget. I uppdraget ingår även att inhämta kunskap från andra länder som har utvecklat stödmaterial för målgrupperna och från Radicalisation Awareness Network (RAN), EU-kommissionens program på området.

Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda 800 000 kronor under 2017. Kostnaderna ska belastas utgiftsområde 1, anslaget 6:1, anslagspost Värna demokratin – del till Kammarkollegiet. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2017. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) tillsammans med en ekonomisk slutredovisning senast den 19 februari 2018.

Närmare om uppdraget

Uppdraget innebär att Socialstyrelsen ska

- samla in erfarenheter från berörd personal i kommuner som berörs av problematiken med rekrytering till, och återvändare från, strider för våldsbejakande extremistiska grupper i utlandet,
- utifrån socialtjänstens behov av stöd utarbeta en vägledning som tydliggör den lagstiftning som ligger till grund för att göra insatser till målgrupperna. Vägledningen ska tydliggöra socialtjänstens åtaganden utifrån befintlig lagstiftning men även klargöra ansvarsfördelning och samverkansformer mellan socialtjänsten och de myndigheter som kommer i kontakt med målgrupperna,
- på lämpligt sätt sprida vägledningen till kommuner och andra berörda aktörer som möter målgrupperna.

Skälen för regeringens beslut

I Sverige finns i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska rörelser; högerextremism, vänsterextremism och islamistisk extremism. Ideologiskt motiverat våld som riktas mot samhällets institutioner, dess representanter eller mot enskilda individer på grundval av till exempel deras etniska tillhörighet, religion, sexuella läggning eller politiska åskådning, är ett hot mot demokratin och den sociala sammanhållningen i ett samhälle.

Arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism är högt prioriterat av regeringen. Regeringen har tagit initiativ för att skärpa lagstiftningen och kraftigt stärka rättsväsendets kapacitet i dessa frågor. Fler myndigheter än tidigare har i uppdrag av regeringen att arbeta med förebyggande åtgärder mot våldsbejakande extremism.

En självklar utgångspunkt är att den person som begått terroristbrottslighet ska åtalas och straffas. Det är Säkerhetspolisens och Polismyndighetens ansvar att bedöma om det finns anledning att misstänka att en person som återvänt från ett konfliktområde gjort sig skyldig till brott. Oavsett om en brottsutredning pågår eller inte kan andra delar av samhället göra insatser för dessa individer och deras anhöriga. Det är i dessa sammanhang, i vilka socialtjänsten är en nyckelaktör, som vägledning saknas och ansvarsfördelningen mellan kommunala och nationella myndigheter behöver

tydliggöras. Det finns vidare ett behov av att ett väl fungerande samarbete mellan socialtjänsten och frivården, när individer avtjänat sitt straff för terroristbrottslighet eller ideologiskt motiverade brott i övrigt och ska slussas ut i samhället. Detsamma gäller de individer som ska återintegreras i samhället efter placering inom de särskilda ungdomshemmen.

Den nationella vägledningen ska underlätta för berörd personal att vidta åtgärder för målgrupperna utifrån befintlig lagstiftning. Eftersom fler verksamheter än socialtjänsten berörs av problematiken är det viktigt att berörda aktörers ansvar och möjligheter till samverkan avseende målgrupperna blir tydlig.

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Viktor Sjögren

Kopia till

Justitiedepartementet/PO, Krim, L4, L5

Utrikesdepartementet/FN

Socialdepartementet/FS, FST

Utbildningsdepartementet/S, GV, UF

Den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande
extremism (Ju 2014:18)

Barnombudsmannen

Brottsförebyggande rådet

Forum för levande historia

Försvarshögskolan

Göteborgs universitet

Kammarkollegiet

Kriminalvården

Migrationsverket

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Polismyndigheten

Statens institutionsstyrelse

Statens medieråd

Statens skolverk

Säkerhetspolisen

Totalförsvarets forskningsinstitut

Sveriges Kommuner och Landsting